

Νεολαία και παιδεία στην ψηφιακή εποχή

ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ ΜΑΡΑΒΕΓΙΑ *

Το πλήθος των πληροφοριών και των γνώσεων που προσφέρονται μέσω του διαδικτύου συχνά εκλαμβάνεται ως γνώση και συγχέεται με την πραγματική παιδεία, η οποία δεν μπορεί να είναι παρά αποτέλεσμα μακράς εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ειδικότερα οι νέοι που χειρίζονται άριστα τα σύγχρονα ψηφιακά μέσα θεωρούν, πως οι πληροφορίες που αντλούν και οι γνώσεις που αποκτούν, μετατρέπονται αυτομάτως σε παιδεία, που μπορεί να υποκαταστήσει την πρωτοβάθμια και κυρίως τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αδιαφορούν συνεπώς για το σχολείο, το οποίο συχνά θεωρούν ως περιττή ταλαιπωρία, ως έναν παρωχημένο θεσμό που δεν μπορεί να προσφέρει την αναγκαία γνώση με θελκτικό, σύγχρονο και διασκεδαστικό τρόπο.

Το σχολείο για τα περισσότερα παιδιά είναι ένα είδος «αγγαρείας» που επιβάλλεται από τους γονείς, οι οποίοι δεν αντιλαμβάνονται ότι οι καιροί έχουν αλλάξει και ότι η παιδεία θα έπρεπε να αποκτάται με διαφορετική μορφή και περιεχόμενο και όχι με την σημερινή άγονη εκπαιδευτική διαδικασία. Δεν είναι τυχαίο ότι στους διεθνείς μαθητικούς διαγωνισμούς PISA, τόσο η χώρα μας, αλλά και πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες, βρίσκονται στις τελευταίες θέσεις.

Το μέγα ερώτημα είναι κατά πόσο η κατάσταση αυτή οφείλεται στην αδιαφορία των μαθητών ή στην ακαταλληλότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσα στο σχολείο. Σε ορισμένες χώρες (πχ. Σκανδιναβικές) τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, όπως καταγράφονται στους μαθητικούς διαγωνισμούς, είναι πολύ θετικά και βέβαια προκύπτουν από τους μαθητές της ίδιας ηλικίας, φύλου κλπ. Φαίνεται συνεπώς ότι η ευθύνη της σημερινής κατάστασης οφείλεται στις εκπαιδευτικές μεθόδους και στο περιεχόμενο της παρεχόμενης εκπαίδευσης και όχι στην αδιαφορία των μαθητών, τόσο στη χώρα μας όσο και σε άλλες χώρες με παρόμοια εκπαιδευτικά μαθησιακά αποτελέσματα.

Προφανώς στο άρθρο αυτό δεν είναι δυνατόν για υποκειμενικούς και αντικειμενικούς λόγους να προταθούν λύσεις στο μεγάλο αυτό πρόβλημα. Οι λύσεις θα προταθούν από τους εξειδικευμένους επιστήμονες σε ελληνικό και σε διεθνές επίπεδο, ώστε το σχολείο στην πρώτη και τη δεύτερη κυρίως βαθμίδα να αποκτήσει τον ρόλο και το περιεχόμενο που είχε σε παλαιότερες εποχές, όταν η πληροφόρηση από το διαδίκτυο δεν υπήρχε και η μοναδική πηγή πληροφοριών και γνώσεων ήταν το σχολείο. Τότε οι πληροφορίες και οι γνώσεις που παρέχονταν από το σχολείο μπορούσαν να μετασχηματισθούν σε πραγματική γνώση και παιδεία με την μεσολάβηση του δασκάλου-καθηγητή και της μαθησιακής διαδικασίας. Τις πληροφορίες και τις γνώσεις μπορούσε να αναλύσει και να ανασυνθέσει ο δάσκαλος – καθηγητής και να μεταφέρει στους μαθητές την ουσία τους μέσα από την κριτική και την ερμηνεία τους.

Σήμερα, ο ρόλος του δασκάλου έχει απαξιωθεί γιατί οι πηγές της πληροφόρησης και των γνώσεων δεν βρίσκονται πλέον στο σχολείο, αλλά στο διαδίκτυο στο οποίο έχουν άμεση πρόσβαση οι μαθητές χωρίς τη μεσολάβηση του δασκάλου-καθηγητή. Πως μπορεί το σχολείο στη σημερινή εποχή να ξαναβρεί το ρόλο του στην εκπαίδευση και την παιδεία των νέων; Η απάντηση σ' αυτό το ερώτημα έχει τεράστια σημασία. Το ζήτημα δεν είναι μόνο αν οι μαθητές αποκτούν στο σχολείο τα απαραίτητα εφόδια για να αντιμετωπίσουν την πολύπλοκη σημερινή πραγματικότητα, πέρα από την οποία επαγγελματική-επιστημονική τους εξειδίκευση. Είναι κυρίως ζήτημα συλλογικής συμπεριφοράς των πολιτών μέσα σε μια συντεταγμένη δημοκρατική πολιτεία.

Η άσκηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων με επιβραβεύσεις και τιμωρίες, η επιδίωξη του ατομικού συμφέροντος με ηθικούς φραγμούς, η επιδίωξη συμβιβασμών με τους άλλους, η επίγνωση των συνεπειών των ατομικών επιλογών των πολιτών σε όλα τα επίπεδα πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό, η ηπιότητα της πολιτικής αντιπαράθεσης, το επίπεδο ενσυναίσθησης απέναντι στα προβλήματα των άλλων, το επίπεδο αλληλεγγύης πέρα από τα όρια της παρέας και της οικογένειας και πολλές άλλες εκφράσεις ατομικής και συλλογικής συμπεριφοράς εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το επίπεδο της εκπαίδευσης και της παιδείας των πολιτών. Η ουσία της δημοκρατίας, όχι μόνο ως μορφή πολιτεύματος που εξασφαλίζει την ελευθερία επιλογής των κυβερνώντων, αλλά και ως καθημερινή συμπεριφορά μέσα στην οικογένεια, την επιχείρηση, το δημόσιο φορέα κλπ εξαρτάται από την παιδεία που έχει κατορθώσει να εμπεδώσει στους πολίτες το εκπαιδευτικό σύστημα μιας χώρας.

Θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι από το επίπεδο της παιδείας ενός λαού εξαρτάται η ποιότητα της δημοκρατίας που απολαμβάνει και από την ποιότητα της δημοκρατίας, σ' όλα τα επίπεδα συλλογικής δράσης και συμπεριφοράς, εξαρτάται τελικά η ποιότητα της καθημερινής ζωής των πολιτών μιας χώρας.

** Υποψήφιος Βουλευτής Κεφαλονιά και Ιθάκη
Νέα Δημοκρατία*